

İqtisadi müstəqillik və dayanıqlı tərəqqidə sahibkarlığın rolu

Müasir Azərbaycanın iqtisadi inkişaf konsepsiyasının əsasını qoyan ümummilli lider Heydər Əliyev iqtisadiyyatın dayanıqlılığını təmin etməyi dövlət siyasətinin əsas prioritetlərindən biri kimi müəyyən etdi. Dahi liderin uzaqgörən siyasəti nəticəsində ölkəmiz planlı sovet iqtisadiyyatından müasir bazar iqtisadiyyatına uğurla keçdi. Bu, həm də cəmiyyətin sosial və institusional transformasiyasını təmin edən strateji proses idi.

Heydər Əliyev qeyd edirdi ki, iqtisadi tərəqqi yalnız siyasi sabitlik şəraitində mümkündür. Məhz buna görə də hakimiyyətə qayıtdığı ilk gündən başlayaraq ölkədə vətəndaş müharibəsi təhlükəsinin qarşısı alındı, dövlət idarəçiliyi bərpa olundu və sabitlik yaradıldı. Bu mühit iqtisadi islahatların aparılmasına möhkəm zəmin yaratdı. Ulu Öndərin rəhbərliyi ilə bazar münasibətlərinə əsaslanan yeni iqtisadi sistemin təməli qoyuldu. Torpaq islahatı həyata keçirildi, kollektiv və dövlət təsərrüfatlarının ləğv edilməsi, torpaqların şəxsi mülkiyyətə verilməsi kənd yerlərində bazar iqtisadiyyatı mexanizmlərinin tətbiqinə imkan yaratdı. Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə qəbul olunan "Azərbaycanda sahibkarlığın inkişafı (1993-1995) Dövlət Proqramı" çərçivəsində sahibkarlığın stimullaşdırılması, informasiya və texniki dəstəyin göstərilməsi, biznes subyektlərinə güzəştlərin tətbiqi kimi konkret tədbirlər həyata keçirildi. Eyni zamanda 1996-cı ildə imzalanan "İstehsal, xidmət, maliyyə-kredit fəaliyyətinə Dövlət nəzarətinin qaydaya salınması və əsassız yoxlamaların qadağan edilməsi barədə" fərman sahibkarlara qarşı inzibati təzyiqlərin qarşısını almaq məqsədi daşıyırdı. Bu sənəd biznes subyektlərinə daha rahat və şəffaf fəaliyyət imkanları yaratmaqla, iqtisadi fəallığın artmasına müsbət təsir göstərirdi.

1997-2000-ci illəri əhatə edən dövlət proqramları xüsusilə kiçik və orta sahibkarlığın inkişafı baxımından əhəmiyyətli rol oynadı. Bu proqramlar regionlarda yeni bizneslərin yaranmasına, məşğulluğun artmasına və sosial rifahın yüksəlməsinə geniş imkanlar açdı.

Sahibkarlığın inkişafını maliyyə dəstəyi vasitəsilə təmin etmək Heydər Əliyevin iqtisadi siyasətinin əsas istiqamətlərindən idi və onun təşəbbüsü ilə sahibkarlara güzəştli kreditlərin verilməsi üçün xüsusi dövlət fondları və dəstək strukturları yaradıldı. Həmçinin qeyri-neft sektorunayərli və xarici investisiyaların cəlb edilməsi istiqamətində

mühüm addımlar atıldı. Azad iqtisadi zonaların yaradılması, sərmayələrin qorunmasına dair qanunların qəbul olunması və şəffaf vergi sisteminin tətbiqi nəticəsində Azərbaycan beynəlxalq biznes mühitində etibarlı tərəfdaş kimi tanındı.

Ümummilli Liderin 2002-ci il 14 may tarixində xarici sahibkarlarla keçirdiyi görüşdə səsləndirdiyi fikirlər özəl sektora göstərilən xüsusi diqqət və qayğının bariz nümunəsi idi: "Özəl sektorun inkişafı üçün lazım olan qanunlar qəbul edilib, qaydalar müəyyənləşdirilib, fərmanlar verilibdir. Bunlar hamısı öz işini görübdür. Ancaq qeyd etdiyim kimi, biz bundan sonra daha da sürətlə irəliləməliyik. Biz həm Azərbaycanda artıq yaranmış sahibkarların işini çox əhəmiyyətli hesab edirik, onlara hər cür yardım edirik və bundan sonra da edəcəyik. Həm də Azərbaycana gələn xarici şirkətlərin öz işlərini istənilən səviyyədə aparması üçün lazımi tədbirlər görmüşük və bundan sonra da görəcəyik. Bu məqsədlə də biz daim özəl sektorun nümayəndələri ilə əlaqə saxlayırıq. Azərbaycanda fəaliyyət göstərən müxtəlif firmalarla əlaqə saxlayırıq, onların işləri ilə maraqlanır, onlara yardım etməyə çalışırıq". Ulu Öndər xarici iş adamları üçün Azərbaycanda əhəmiyyətli imkanların mövcud olduğunu bildirdi. Qeyd etdi ki, onlar öz ölkələrində əldə etdikləri bilik və təcrübəni buraya gətirməklə biznes mühitinin formalaşmasına, rəqabətqabiliyyətli istehsalın və xidmətlərin inkişafına real dəstək göstərirlər. Onların indiyə qədərki fəaliyyəti bu baxımdan mühüm rol oynayıb və biz bundan sonra da bu əməkdaşlığın daha da genişlənməsini istəyirik. Əsas məqsəd bu sahədəki problemləri üzə çıxarmaq, çatışmazlıqları dilə gətirmək və onları birlikdə aradan qaldırmaqdır. Budəfəki görüşə yalnız bir neçə hökumət nümayəndəsi dəvət olundu. Məqsəd daha çox xarici şirkətlərə söz haqqı vermək, onların praktiki təcrübəsindən maksimum faydalanmaqdır. Görüşdə iştirak edən xarici ölkələrin səfirləri də bu prosesin fəal dəstəkçiləridir. Onlar öz ölkələrinin iş adamlarının Azərbaycanda daha uğurla fəaliyyət göstərməsini istəyirlər - biz də eyni məqsədi bölüşürük. Azərbaycan açıq iqtisadiyyat modelini seçib və bu istiqamətdə əzmkar şəkildə irəliləyir. Xarici sərmayə və təcrübə bu yolda vacib resurslardır. Biz bu əməkdaşlığı dərinləşdirməyə, müasir iqtisadi idarəetmə təcrübələrini mənimsəməyə və davamlı iqtisadi inkişafı təmin etməyə sadıq.

Bu yanaşma nəticəsində ölkədə sahibkarlar təbəqəsi formalaşmağa başladı və iqtisadi inkişafın lokomotivinə çevrildi. Ölkə büdcəsinin əsas gəlir mənbələri neft sektoru ilə yanaşı, qeyri-neft sahələrinin də hesabına artırıldı. Heydər Əliyevin iqtisadi siyasəti tək cə daxili resurslarla məhdudlaşmırdı. Azərbaycanın geostrateji mövqeyini nəzərə alaraq ölkəni enerji ixracatçısına çevirmək məqsədilə "neft diplomatiyası" konsepsiyası formalaşdırıldı. 1994-cü ildə imzalanan "Əsrin müqaviləsi" Azərbaycanın enerji resurslarının dünya bazarına çıxarılması üçün başlanğıc nöqtəsi oldu. Bundan sonra hə-

yata keçirilən Bakı-Tbilisi-Ceyhan, Bakı-Tbilisi-Ərzurum kimi layihələr həm iqtisadi, həm də siyasi və strateji baxımdan ölkənin gücünü artırdı. Azərbaycan bu dövrdə etibarlı tərəfdaş imicini qazanaraq beynəlxalq iqtisadi sistəmə inteqrasiya etdi. İqtisadi inkişafı yanaşı, ölkənin beynəlxalq nüfuzu da xeyli artdı.

Ümummilli lider Heydər Əliyevin 17 avqust 2002-ci il tarixli fərmanı ilə təsdiq olunmuş "Azərbaycan Respublikasında kiçik və orta sahibkarlığın inkişafı (2002-2005-ci illər) üzrə Dövlət Proqramı" ölkədə özəl sektorun gücləndirilməsi istiqamətində məqsədyönlü addımlardan biri oldu. Proqram, eyni zamanda özəl sektorun ölkənin ixrac potensialındakı rolunun artmasına mühüm töhfə verdi. Proqramın icrası nəticəsində sahibkarlıq subyektlərinin sayı artdı, iş adamlarının iqtisadi quruculuq proseslərinə fəal şəkildə qoşulması təmin olundu. Bununla yanaşı, Ulu Öndərin 10 sentyabr 2002-ci il tarixli "Azərbaycan Respublikasında sahibkarlığın inkişafına dövlət qayğısı haqqında" və 28 sentyabr 2002-ci il tarixli "Sahibkarlığın inkişafına mane olan müdaxilələrin qarşısının alınması haqqında" fərmanları da bu sahədə mühüm əhəmiyyət daşıyaraq daha əlverişli biznes şəraitinin formalaşmasına xidmət etdi.

Ümummilli lider Heydər Əliyevin əsasını qoyduğu iqtisadi inkişaf strategiyası bu gün Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilir. Dövlətin ardıcıl və məqsədyönlü dəstəyi nəticəsində ölkəmizdə sahibkarlıq fəaliyyəti geniş vüsət alıb, qeyri-neft sektorunun dinamik inkişafı təmin olunub. Sahibkarlığın inkişafı yalnız iqtisadi göstəricilərlə məhdudlaşmır, eyni zamanda yeni iş yerlərinin açılması, əhəlinin rifah səviyyəsinin yüksəlməsi və regionların sosial-iqtisadi dirçəlişi baxımından da mühüm əhəmiyyət kəsb edir. İqtisadi inkişafın davamlılığını təmin edəcək əsas faktorlardan biri məhz güclü və rəqabətqabiliyyətli sahibkarlıq sektorudur. Prezident İlham Əliyevin 2016-cı il 21 aprel tarixli Sərəncamı ilə aprelin 25-i Azərbaycanda "Sahibkarlar Günü" kimi qeyd olunur. Bu qərar dövlətin sahibkarlığa verdiyi önəmin və bu sahəyə göstərilən yüksək etimadın bariz nümunəsidir. "Made in Azerbaijan" brendi artıq beynəlxalq arenada tanınır və bu brendin təşviqi dövlət səviyyəsində davam etdirilir. Prezident İlham Əliyev dəfələrlə bəyan edib ki, dövlət hər zaman sahibkarların yanındadır və onların fəaliyyətini stimullaşdırmaq üçün müvafiq dəstək mexanizmləri daha da gücləndiriləcək. Dövlət başçısı, həmçinin sahibkarlara çağırış edərək yerli xammaldan səmərəli istifadə etməyə, yeni istehsalat sahələri yaratmağa, idxaldan asılılığı azaltmaqla yanaşı, rəqabətqabiliyyətli məhsul istehsal edərək ixrac potensialını artırmağa səsləyib. Bu siyasət Azərbaycanın iqtisadi müstəqilliyinin möhkəmləndirilməsi və dayanıqlı inkişafın təmin olunması baxımından strateji əhəmiyyət daşıyır.

Firuzə XUDİYEVA,
"Respublika".